

Toeslagen
Belastingdienst

Ter besluitvorming | Leven op de rit (1/3)

Context en
aanleiding

Om het leven op de rit te krijgen van kinderen en jongeren geraakt door de problemen bij KOT is erkenning en een breed pakket aan ondersteuning nodig

- Kinderen van gedupeerde ouders hebben recht op: de hele waarheid, gerechtigheid, oplossen van ontstane problemen en op verandering
- De brede ondersteuning richt zich op alle kinderen van gedupeerde ouders, ook kinderen die ondertussen de volwassen leeftijd hebben bereikt
- Er is een aparte regeling voor kinderen, parallel aan de al bestaande Catshuisregeling op huishoudniveau voor gedupeerde ouders, omdat kinderen zelf behoefte hebben aan erkenning. De regeling geeft hen een kans op eigen regie en ondersteunt hen in het proces van heling
- De integrale oplossing voor kinderen en jongeren creëren we samen met hen. Zes actielijnen vormen de richting van het bredere programma dat wordt uitgewerkt (zie onderstaand)
- Op basis van een eerste schatting schatten we in dat ~70.000 kinderen recht hebben. Op dit moment zijn ~60.000 kinderen en jongeren in beeld vanuit de BRP, het daadwerkelijke aantal kinderen is naar verwachting hoger omdat kinderen uit samengestelde gezinnen nog niet in beeld zijn.

Zes actielijnen vormen de richting van het brede pakket dat wordt uitgewerkt. Besluitvorming vindt nog plaats op de daadwerkelijke uitwerking van het pakket, na toetsing op o.a. uitlegbaarheid, uitvoerbaarheid en juridische houdbaarheid

1. Onderzoek lange termijn/ nulmeting wat is nodig: We streven ernaar dat een onderzoek uitgevoerd gaat worden vanuit het perspectief van de kinderen en de ouders naar de effecten van KOT problematiek op hun levens, nu en in de toekomst.
2. Publicatie/ delen van verhalen: De Missing Chapter Foundation verzamelt de verhalen van een gevarieerde groep jongeren en kinderen en deelt deze in een publicatie.
3. Hulplijn/Community: We streven ernaar dat alle kinderen en jongeren een plek hebben waar ze individueel hun verhaal kunnen delen (bijv. de Kindertelefoon). We faciliteren een plek waar kinderen en jongeren (ook 18+) hun eigen community kunnen starten. Via de community blijven we in gesprek met de kinderen en jongeren, en betrekken we hen actief bij de doorontwikkeling van het programma. Het kind- en jongerenpanel zal op den duur opgaan in deze community.
4. Financiële ondersteuning: Kinderen en jongeren ontvangen een forfaitaire tegemoetkoming, om het leven weer op de rit te krijgen. Daarnaast streven we ernaar ondersteuning te bieden voor kinderen en jongeren (ook 18+) in schrijnende situaties, maatwerk is hier het devies.
5. Ondersteuning gemeenten: De brede aanpak voor kinderen en jongeren werken we met gemeenten en VNG uit. Gemeenten bieden aan de gedupeerde ouders en hun kinderen begeleiding en ondersteuning op de vijf leefdomeinen.
6. Communicatie: Het is ons doel om op korte termijn zoveel mogelijk kinderen te bereiken om hen te informeren over deze regeling.

Programmabureau: Het programmabureau werkt het bredere programma uit. We zijn voornemens op korte termijn een akkoord op het brede programma te vragen, inclusief uitvoerend programmateam dat zich committeert aan de verschillende actielijnen.

Ter besluitvorming | Leven op de rit (2/3)

Voorstel

Onderdeel van de integrale oplossing is financiële ondersteuning: een gevarieerde groep kinderen en jongeren hebben een eerste richting gegeven om deze ondersteuning vorm te geven

- De financiële ondersteuning is onderdeel van het krijgen van eigen regie en erkenning
- De Missing Chapter Foundation heeft een zorgvuldig ontwerpproces met de kinderen en jongeren doorlopen: kinderen en jongeren zijn hierin beschouwd en behandeld als volwaardige gesprekspartners, en hun onderliggende gevoelens en behoeften zijn de uitgangspunten voor de door hen ontworpen richting
- Wij merken op dat het proces dat de kinderen/jongeren die aan de richting hebben meegewerkt hebben doorlopen, als zeer waardevol is beschouwd.

De kinderen en jongeren doen vijf aanbevelingen over de financiële ondersteuning (zie bijlage voor hun volledige aanbevelingen)

1. Een tegemoetkoming is slechts een beginnend eigen steuntje in de rug: Het biedt kinderen en jongeren zicht op het terugwinnen van een eigen leven en daarmee een beetje vertrouwen in de toekomst.
2. Volg dezelfde uitbetalingslogica als bij de ouders: De uitbetaling zo simpel mogelijk houden. De eindverantwoordelijkheid hiervoor beleggen bij Toeslagen, om hen zo een kans te geven om het goed te maken.
3. Het geld is van kinderen en jongeren zelf: Kinderen en jongeren mogen zelf een keuze maken waar ze het geld aan besteden.
4. Er is meer nodig dan een financiële vergoeding: Om het leven op de rit te krijgen is een breed pakket aan langjarige ondersteuning nodig. Kinderen denken hierbij aan ondersteuning op bijv. traumaverwerking, schuldenproblematiek of huisvestingsproblematiek
5. Hoogte van de bedragen per leeftijdscategorie: Kinderen en jongeren gaan uit van de fase van ontwikkeling en potentie waarin ze zich bevinden als *individu*, niet van hun situatie als *gedupeerden*. Differentiatie naar leeftijd is voor de kinderen/jongeren een logische redenering aangezien dat gepaard gaat met verschillende materiële en immateriële verantwoordelijkheden en behoeften (zie bijlage voor uitgebreide toelichting)

We zijn ontzettend dankbaar voor de aanbevelingen van de kinderen en jongeren. We zijn onder de indruk van hoe de kinderen en jongeren dit proces doorlopen hebben en van het resultaat waartoe dit geleid heeft. Wij erkennen dat een financiële tegemoetkoming slechts een steuntje in de rug is. Het is een startbedrag voor de kinderen en jongeren om eigen regie te pakken. We volgen de redeneerlijn dat dit bedrag passend moet zijn voor de leeftijd van de kinderen. Daarnaast begrijpen we de noodzaak om holistisch naar de financiële ondersteuning te kijken in de context van de bredere hulp.

Ter besluitvorming | Leven op de rit (3/3)

We onderschrijven de richting van de kinderen op de vijf aanbevelingen, we benadrukken dat het noodzakelijk is deze eerste richting verder uit te werken en te toetsen

1. We onderschrijven dat een breed pakket aan hulp nodig is en dat als onderdeel daarvan alle kinderen recht hebben op een financiële tegemoetkoming (niet alleen kinderen en jongeren in een schrijnende situatie)
2. We sluiten aan bij de wens de financiële ondersteuning voor kinderen en jongeren snel en ook zorgvuldig uit te voeren. Daarbij willen we aan de wens van de kinderen en jongeren voldoen om de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering bij Toeslagen te beleggen. Voor de uitvoering zelf onderzoeken wij de mogelijkheden bij UHT en de SVB
 - UHT heeft aangegeven minstens 6-9 maanden nodig te hebben om tot uitvoering over te kunnen gaan wanneer de tegemoetkoming volledig is uitgewerkt
 - Mogelijk is SVB een andere partij die de tegemoetkoming mogelijk zou kunnen uitvoeren (waarbij de eindverantwoordelijkheid bij Toeslagen blijft)
3. We onderschrijven dat de tegemoetkoming van de kinderen en jongeren zelf is. Het is noodzakelijk verder uit te werken op welke manier we de beschikking communiceren naar minderjarige kinderen, op welke rekening geld voor minderjarige kinderen gestort wordt en hoe we waarborgen dat zij zelf regie hebben over deze tegemoetkoming
4. We benadrukken dat financiële compensatie ingebed moet worden in het bredere pakket aan ondersteuning. Deze redeneerlijn volgende willen we kinderen en jongeren binnen het brede pakket additionele ondersteuning – op maat – bieden
5. We onderschrijven een staffel per leeftijdscohort. We zien vier opties voor de hoogte van de bedragen per leeftijdscohort, vanuit de eerder genoemde redeneerlijn (startbedrag en passend bij de leeftijd) en met de additionele ondersteuning in gedachten. Deze opties staan op de volgende pagina

Een verdere uitwerken en een uitvoeringstoets van de financiële tegemoetkoming zijn noodzakelijk. Daarnaast verkennen we de uitwerking van het bredere programma in nauwe samenwerking met de departementen en gemeenten. We zijn voornemens verdere financiering van het brede pakket aan ondersteuning te vragen met deze uitwerking.

Gevraagd
van
MCTH

De Staatssecretaris Toeslagen en Douane legt de volgende besluiten voor aan de MCTH:

1. Uw voorkeur voor één van de varianten van de financiële ‘steun in de rug’ voor alle kinderen en jongeren van gedupeerde ouders, zoals gedetailleerd in de appendix. De Staatssecretaris Toeslagen en Douane stelt variant 2 voor:
 - Voor deze variant is tot € 170 mln extra benodigd bovenop het eerder verkregen mandaat vanuit MR en parlement
 - De uitvoerbaarheid, uitlegbaarheid en juridische houdbaarheid van de regeling zal nog verder worden getoetst
2. Uw akkoord voor het verder verkennen van het bredere programma, inclusief aandacht voor kinderen en jongeren in schrijnende situaties. Na verdere verkenning en uitwerking (inclusief budgettaire aspecten) van het bredere programma zal dit in een later stadium nogmaals aan u worden voorgelegd.

Financiële ondersteuning | Leven op de rit

We onderscheiden vier opties om de financiële ondersteuning vorm te geven, waarbij de voorkeur van de Staatssecretaris uitgaat naar variant 2

Varianten bedrag per leeftijdscategorie				
Leeftijdscohort	Voorstel staffel, gemaximeerd op 5000 <i>Variant 1</i>	<u>Voorkeur staatssecretaris T&D</u> Voorstel staffel <i>Variant 2</i>	Voorstel uniform bedrag <i>Variant 3</i>	Voorstel kinderen en jongeren <i>Variant 4</i>
0 t/m 5	€ 2.500	€ 1.500		€ 2.000
6 t/m 11	€ 3.500	€ 3.000		€ 4.000
12 t/m 14	€ 4.000	€ 4.500	€ 5000	€ 6.000
15 t/m 17	€ 4.500	€ 6.000		€ 8.000
18+	€ 5.000	€ 7.500		€ 10.000
Gemiddelde tegemoetkoming per kind ¹	€4.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 6.500
Totaal financiële tegemoetkoming	€ 280-300 mln	€ 330-350 mln	€ 340-360 mln	€ 440-460 mln
Apparaatskosten (incl. programma mgmt)	€ 20 mln			
Reservering voor bredere aanpak	PM			

De afwegingen bij de varianten zijn als volgt:

- Hoewel de financiële tegemoetkoming geen schaderegeling is, zou een vergelijking getrokken kunnen worden met schaderegelingen, zoals de tegemoetkoming voor slachtoffers van geweld in de jeugdzorg van € 5.000 (Commissie de Winter)
- Met variant 2 en 4 volgen we de redeneerlijn van de kinderen. Kinderen en jongeren gaan uit van de fase van ontwikkeling en potentie waarin ze zich bevinden als *individu*, niet van hun situatie als *gedupeerden*. Differentiatie naar leeftijd is voor de kinderen/jongeren een logische redenering aangezien dat gepaard gaat met verschillende materiële en immateriële verantwoordelijkheden en behoeften.
- Met variant 3 keren we een uniform forfaitair bedrag aan kinderen en jongeren, wat voordelen heeft
 - Simpelere uitvoering, wat mogelijk de snelheid van uitbetaling bevordert
 - We hoeven geen peildatum te stellen (waarbij kinderen mogelijk meer/minder krijgen dan bij de daadwerkelijke leeftijd hoort)
- In alle gevallen is de ambitie om op een later stadium financiële dekking te vragen voor het pakket van bredere ondersteuning, inclusief kinderen en jongeren in schrijvende situaties

1. Berekend o.b.v. verdeling over de leeftijdscategorieën van kinderen en jongeren die nu in beeld zijn

AANBEVELINGEN

aanpak Kindregeling 'Leven op de rit' vanuit gedupeerde kinderen en jongeren

9 juni 2021

Vragen vanuit kinderen en jongeren aan de Belastingdienst

1. Hebben mensen die over ons leven beslissen een idee van wat deze situatie met onze levens heeft gedaan? Zo niet, hoe kunnen we ze daarin helpen?
2. Hoe is het bedrag van 200 miljoen euro totstandgekomen, zonder te weten over hoeveel kinderen het precies gaat?
3. Moeten we belasting betalen over vergoedingen die we krijgen?
4. Wie moet bewijzen dat de bedragen passend zijn: de Belastingdienst of de kinderen en jongeren?
5. Wanneer gaat iemand zich om mij bekommeren, bijvoorbeeld door te helpen de deurwaarders van me af te houden?

"Als je het niet hebt meegemaakt, kun je je eigenlijk niet goed voorstellen wat het betekent om je je hele leven al een fraudeur te voelen. Deze situatie is mijn persoonlijkheid geworden." (Z, 18 jaar)

"Wie voelt zich er eigenlijk echt verantwoordelijk voor dat het weer goed met ons gaat?" (J, 17 jaar)

"Beter dat het goed en zorgvuldig gebeurt dan half." (M, 21 jaar)

"De sessies zijn erg intens maar heel fijn. Ik merk dat ik eigenlijk nu pas echt ben begonnen met het verwerkingsproces. Ik dacht dat ik al een hoop naast me had neergelegd, maar dat blijkt niet zo te zijn. Dan is dit samenkomen en zoeken naar een oplossing heel prettig. Als je dan ook nog iemand hebt zoals u, die echt meevoelt en probeert het beste eruit te halen voor ons, is dat echt een van de beste dingen tot nu toe." (M, 22 jaar)

"Ik ben ineens heel bang dat de Belastingdienst ineens met iets heel anders gaat komen. Dat de bedragen dan ineens weer anders worden." (S, 10 jaar)

"Daar hoef je je nu niet druk om te maken. Dat zien we dan wel weer." (M, 21 jaar)

Over deze aanbevelingen

Deze aanbevelingen zijn tot stand gekomen op basis van een gedegen proces van dialoog, reflectie en analyse. Hierbij zijn gedupeerde kinderen (10-17 jaar), jongeren (18+ jaar) en ouders (ouderpanel) betrokken. De aanbevelingen zijn totstandgekomen vanuit kinderen en jongeren zelf. De betrokken ouders van het ouderpanel zijn onder de indruk van de zorgvuldigheid van het dialoogproces en van de diepgang van de inzichten van de kinderen en jongeren en hebben zich ondergeschikt opgesteld aan de perspectieven van de kinderen en jongeren.

Het proces en de dialogen met de kinderen en jongeren van waaruit deze aanbevelingen over de invulling en uitvoering van de Kindregeling is begeleid door Persoonsgegevens oudersteuning van Persoonsgegevens van Missing Chapter Foundation. Deze anbi-stichting werd door de Belastingdienst aangesteld om vanuit onafhankelijke rol en dialoogexpertise met kinderen en jongeren hun de perspectieven op te halen en om te zetten in strategische aanbevelingen. Doelgroep van deze aanbevelingen zijn alle relevante instellingen en spelers die bij machte zijn om bij te dragen aan het leven op de rit krijgen van de gedupeerde kinderen en jongeren.

De aanbevelingen zijn goedgekeurd door de betrokken kinderen, jongeren en ouders. Deze notitie is opgesteld door Persoonsgegevens Uitspraken van kinderen staan cursief gedrukt.

Randvoorwaarde van succes

Centraal in alle dialogen met de kinderen en jongeren is het gevoel dat door de ontstane situatie de regie over hun leven is ontnomen; dat ze door de situatie achterop zijn gekomen ten opzichte van leeftijdsgenoten en dat ze niet (helemaal) gerust durven zijn over een goede toekomst. De specifieke aanbevelingen moeten worden gezien in relatie tot deze diepe gevoelens van onrechtvaardigheid. Randvoorwaarde van succes is dus dat de inhoud van de regeling en het proces van de toestandkoming en communicatie ervan, niet los van elkaar kunnen worden gezien.

Proces

De belangrijkste boodschap uit de dialogen met de kinderen en jongeren is dan ook: *we willen voelen dat we vanaf nu wél serieus worden genomen en dat er naar ons wordt geluisterd door de Belastingdienst en iedereen die hierbij betrokken is en zal zijn.* Ze hebben op verschillende manieren en momenten onder woorden gebracht dat het proces van dialoog van de afgelopen maanden, waarin de onderstroom van gevoelens van (on)rechtvaardigheid zijn ontrafeld, al heeft bijgedragen aan hun verwerkingsproces. Dit participatieve proces voedt dus een beginnend gevoel van rechtvaardigheid.

Dit vraagt om een commitment van de Belastingdienst aan een besluitvormingsproces waarin de betrokken kinderen en jongeren voelen, horen en ervaren dat de regeling is ontworpen en uitgevoerd vanuit hún perspectieven en dat ze te allen tijde regie hebben gevoeld over het proces van besluitvorming. Zonder het met zoveel woorden te zeggen vragen ze tussen de regels door: 'nu zijn wij een keer aan zet!'

Mochten de aanbevelingen niet worden overgenomen, dan willen de kinderen en jongeren in persoon toegelicht krijgen over waarom de Kindregeling een andere invulling heeft gekregen en wat daarvoor de onderbouwing is.

Ook geven de kinderen, jongeren en ouders aan dat een positieve lancering van de kindregeling nodig is voor het verwerkingsproces. In de communicatie is een uitleg van het dialoogproces een belangrijke boodschap, ook voor het brede draagvlak onder andere gezinnen. En uiteraard is een cruciale rol weggelegd voor kinderen en jongeren zelf.

Kerngedachten

Om de aanbevelingen goed te kunnen lezen is het belangrijk om de redeneerlijn van de kinderen en jongeren zuiver te durven volgen:

- Echt herstel gaat veel dieper dan geld. Het gaat om erkenning als mensen en een gevoel van regie over hun leven. Ze kijken naar zichzelf en andere kinderen en jongeren als mensen die aan het begin van hun leven staan en het op de rit willen krijgen, naast hun situatie als gedupeerden met onbeschrijflijk nare gevolgen. Juist dát is het respect en de erkenning die ze vragen: zie ons als mensen en help ons op weg vanuit een benarde situatie.
- Ze geven aan dat de ervaring van de gevolgen van de toeslagensituatie voor kinderen en jongeren anders is dan voor ouders. Daarom vraagt het om een integrale aanpak om hun leven op de rit te krijgen.
 - Om het gevoel te hebben met hun leven te mogen beginnen, biedt een klein, geheel vrij te besteden geldbedrag een eerste aanzet om het gevoel te ervaren van eigen regie, nu of in de toekomst.
 - Om de ballast van het verleden achter zich te laten is maatwerk nodig om daadwerkelijk opgelopen schade op te lossen.
- Ze vragen om erkenning dat kinderen en jongeren in verschillende levensfase zitten en dat daar andere bedragen bij horen als steuntje in de rug. Door vanuit die erkenning van mens-zijn te redeneren, voelen de bedragen rechtvaardig. En hebben ze heel bewust gekozen voor bedragen per leeftijdscategorie die passend zijn voor de behoeften per leeftijdsfase waarin iemand zich bevindt; *niet* aan de mate van het geleden leed door de toeslagenaffaire.
- Géén geldbedrag kan het verleden goedmaken: de constante stress, het gepuzzel in hun hoofd over dingen die ze meemaakten maar niet (helemaal) begrepen, achterstanden en misgelopen of verdrietige ervaringen. Géén geldbedrag kan hun zorgeloosheid en fijne ervaringen die hen de afgelopen jaren zijn ontnomen, teruggeven. Al die gevoelens zijn niet zo maar verdwenen door een geldbedrag te krijgen. Daar is meer voor nodig.
- Het ontwerp en uitvoering van het proces, communicatie (zowel met en richting de kinderen en jongeren, de rol van kinderen en jongeren zelf en naar buiten) en uiteindelijke uitvoering moeten dus geheel op elkaar aansluiten.

Gezamenlijk denkproces van veilige dialoog

De methodologie en het proces van dialoog dat is toegepast, kenmerkt zich door intensieve en diepgaande gesprekken met kinderen, jongeren en ouders, reflectie tussen sessies in, terugkoppeling en zorgvuldige voorbereiding van de vragen en analyse van de gedeelde inzichten. De gedegenheid van het proces is mede-bepalend voor de uitkomst en kan dus niet worden losgekoppeld van de inhoud van de gesprekken. Cruciaal in het gezamenlijk denkproces is dat het steeds goed en 'kloppend' blijft voelen voor alle deelnemers.

Brede vertegenwoordiging

De groep betrokken kinderen en jongeren is zeer divers: in leeftijden (9 – 27 jaar), levenservaring, achtergrondsituatie en daadwerkelijke impact van de affaire. In iedere stap denken ze na over hoe dit voor andere kinderen en jongeren – binnen en buiten hun familie - zou voelen. Dit waarborgt de diepgang en substantie van de inzichten.

Dat gezegd hebbende erkennen de kinderen en jongeren dat er ook mensen zullen zijn die hun redeneerlijn niet (helemaal) begrijpen. Gezien de grote diversiteit van betrokkenen en diepgang van het proces van doorgronden en ontrafelen, zien ze dit gezamenlijke denkproces en de aanbevelingen als representatief.

Alle kinderen en jongeren die in dit proces rondom de Kindregeling zijn betrokken, hebben zich vrijwillig aangemeld. Gedurende het co-creatie proces heeft zich een community gevormd van kinderen, jongeren en ouders:

1. 10 kinderen van 10 tot 17 jaar die zich oorspronkelijk hebben aangemeld om zitting te nemen in het kindpanel dat door Staatssecretaris van Huffelen is ingesteld. In december 2020 werd duidelijk dat het oorspronkelijke kindpanel moest worden uitgebreid, onder andere ook naar jongeren ouder dan 18 jaar.
2. 10 jongeren vanaf 18 jaar, die cruciale inzichten geven in de impact op hun leven en de zorgen die zij hebben in hun specifieke levensfase. Zij vormden in feite een 'jongerenpanel' zonder deze formele titel te dragen.
3. Zo'n 35 jongeren die later in het proces een brief hebben geschreven met de vraag betrokken te worden. Zij zijn in een digitale sessie op 9 juni door de andere kinderen en jongeren bijgepraat over het proces en de kernpunten van de aanbevelingen. Dit is goed ontvangen.

Perspectief van ouders

De drie ouders van de Ouderpanelwerkgroep-Kindregeling hebben aan vier sessies met kinderen en jongeren deelgenomen. en twee jongeren hebben ook een sessie gehad met het gehele ouderpanel.

Communicatie met en richting andere ouders over de Kindregeling zal ook van groot belang zijn voor een goede lancering van en communicatie over de kindregeling. Ouders geven aan dat communicatie nauw luistert: andere ouders hebben niet het denkproces van de kinderen en jongeren in het dialoogproces meegemaakt. Er is een belangrijk nuanceverschil in de beleving van ouders en die van kinderen en jongeren en daarmee de gemaakte aanbevelingen.

Overzicht van sessies

Om tot de kern te komen van de onderliggende gevoelens en inzichten én vragen vanuit de Belastingdienst en het UHT, bouwden sessies op elkaar voort. Tussendoor werden adviezen via de email verrijkt en aangevuld. Aan iedere sessie namen gemiddeld twaalf mensen deel (inclusief

Persoonsgegevens

 als gespreksleiders). Iedere sessie duurde tussen de 2 en 3 uur.

In totaal vonden 15 sessies plaats, in wisselende samenstellingen. Hieronder een overzicht:

2021	
9 juni	Kinderen, jongeren, werkgroep Kindregeling van het ouderpanel, bredere groep kinderen en jongeren
4 juni	Kinderen, jongeren, werkgroep Kindregeling van het ouderpanel
26 mei	Ouderpanel
14 mei	Kinderen, jongeren, werkgroep Kindregeling van het ouderpanel
11 mei	Kinderen, jongeren, werkgroep Kindregeling van het ouderpanel
5 mei	Ouders (werkgroep Kindregeling van het ouderpanel)
16 april	Jongeren
29 maart	Kinderen
16 maart	Jongeren
15 maart	Kinderen
10 maart	Kinderen
10 februari	Kinderen en jongeren
2020	
15 december	Kinderen en Belastingdienst
1 december	Kinderen
17 november	Kinderen

Inhoudelijke insteek

De Belastingdienst heeft aangegeven de invulling en uitvoering van de Kindregeling van 200 miljoen euro samen met kinderen en jongeren te willen ontwerpen. We zijn dan ook aan de slag gegaan met het mandaat om de behoeften van kinderen en jongeren als startpunt van denken te gebruiken, zowel voor de inhoud als het proces. Al snel werd duidelijk dat het gevoel van rechtvaardigheid voor hen centraal staat. En dat de zorgvuldigheid van dit denkproces, waarin zij structureel als gelijkwaardige gesprekspartners serieus worden genomen, bijdraagt aan het verwerkingsproces. Dat is dan ook de lijn waarop we aan de slag zijn gegaan en van waaruit de kernvraag is ontstaan: ***Wat is ervoor nodig dat een vergoeding voor voor kinderen en jongeren rechtvaardig voelt?***

De kinderen en jongeren waren bekend met het bedrag van 200 miljoen euro. Maar om de randvoorwaarden van rechtvaardigheid vast te stellen, was het nodig om niet dit bedrag, maar het oprecht willen doorgronden van hun gevoelens en behoeften, als uitgangspunt te nemen. Een complicerende factor was dat onbekend is om hoeveel kinderen en jongeren het precies gaat.

Vragen die aan bod zijn gekomen

Een dialoogaanpak is geen enquête dus er worden niet vragen afgelopen om tot inzichten en aanbevelingen te komen. Door te luisteren, juist ook tussen de regels door, ontstaan steeds nieuwe inzichten waar op verder kan worden gesproken. Hieronder de *soort* vragen die aan bod zijn gekomen:

1. Wat doet deze situatie met je?
2. Wat voelt rechtvaardig? Wat onrechtvaardig?
3. Wat is ervoor nodig om deze situatie achter je te laten?
4. Hoe verhouden jouw situatie en gevoelens zich tot die van je ouders?
5. Wat vraagt "het leven op de rit krijgen" in de praktijk?
6. Waartoe is het geld een bijdrage voor de kinderen en jongeren?
7. Wanneer voelt een betaling van een geldbedrag passend?
8. Wat zijn de belangrijkste behoeften van kinderen en jongeren?
9. Op welke manier moet de uitbetaling plaatsvinden?
10. Door wie moet de uitbetaling worden gedaan?
11. Waarmee moet allemaal rekening worden gehouden in de uitbetaling in relatie tot de gezinssituatie en de relatie tussen ouders en kinderen?

AANBEVELING #1

Een vergoeding is slechts een beginnend eigen steuntje in de rug

- *Als ik weet dat ergens een beetje geld voor mij staat, dan voel ik me geruster. Dan ben ik minder bang dat het weer misgaat. (S, 10 jaar)*
 - *Als je het niet hebt meegemaakt, kun je je niet goed voorstellen wat het betekent om je je hele leven al een fraudeur te voelen. Deze situatie is mijn persoonlijkheid geworden. (Z, 18 jaar)*
 - *Met een basisvergoeding los je onze problemen niet op. Het is een eerste klein teken dat iemand bij de overheid om ons geeft. Maar met dat alleen ben je er natuurlijk nog niet. (M, 22 jaar)*
 - *Ik denk eigenlijk dat mijn leven al verwoest is. Ik weet echt niet hoe ik het op de rit moet krijgen. Door de affaire heb ik een groot stuk van mijn jeugd bijvoorbeeld niet op school gezeten. (C, 19 jaar)*
1. Deze vrije financiële vergoeding biedt kinderen en jongeren slechts *zicht op het terugwinnen van een eigen leven* en daarmee een beetje vertrouwen in de toekomst. Een geldbedrag is slechts een beginnend gevoel van rechtvaardigheid en daarmee een eerste aanzet om het leven op de rit te gaan krijgen. Het moet dus niet worden gezien als de structurele basis om het leven op de rit te krijgen. Het kan de verloren jaren en levenservaring zélf nooit goedmaken. Het is een zekere vorm van erkenning, mits het op de juiste manier tot stand komt en wordt uitbetaald.
 2. Het hebben van een beetje eigen geld draagt bij aan het gevoel om eindelijk weer enige regie over je leven te hebben. Hoe ouder je wordt, hoe belangrijker dat is. Ook kinderen die nu te jong zijn om zich bewust te zijn van wat er in het gezin speelt door deze affaire, verdienen dit beginnend steuntje in de rug. *Want ooit gaan we er over horen, en dan staat dat geldbedrag nog steeds een beetje voor een gevoel van rechtvaardigheid.*
 3. De uitbetaling vindt plaats in de intens ingewikkelde situatie waarin de kinderen en jongeren zich bevinden. *Er is ons van alles ontnomen, waaronder:*
 - a. een onbezorgde jeugd;
 - b. een normale opbouw van sociale contacten;
 - c. dezelfde kansen als die van leeftijdsgenoten;
 - d. de mogelijkheid om zelfvertrouwen op te bouwen en in jezelf te geloven;
 - e. de mogelijkheid om talenten te ontdekken en hobby's te ontwikkelen;
 - f. het vertrouwen dat een goede toekomst mogelijk is;
 - g. de mogelijkheid om een (vervolg)studie te volgen en/of af te maken.
 4. De vergoeding is dus *slechts een beginnend eigen steuntje in de rug* dat zicht biedt op een basis om verder op te bouwen:
 - *Het is een hulpmiddel om te blijven drijven. Pas als je blijft blijven drijven kun je op zoek gaan naar een nieuw begin en oplossingen voor diepere problemen die hierdoor zijn ontstaan.*
 - *Het is een adempauze omdat er iets minder geldstress is. Want dat zet alles op slot.*
 - *Het geeft een beetje vertrouwen dat je kunt beginnen aan je leven. Het is een soort bodem waarop je kunt beginnen met dromen aan een toekomst voor jezelf.*
 - *Een eigen bedrag op de rekening voelt als een stukje van je jeugd terugkrijgen, het inlopen op de anderen en stap voor stap aan het volwassen leven beginnen.*
 5. Waar het geld specifiek toe dient, is voor ieder kind en iedere jongere anders, zoals:
 - een gevoel van zekerheid voor de toekomst door het nu weg te zetten.
 - een gevoel van vrijheid om te kunnen kopen wat ze willen.
 - ruimte om spullen te kopen die nodig zijn of die ze hebben moeten missen.

AANBEVELING #2

Volg dezelfde uitbetalingslogica als bij de ouders

- *Als de Belastingdienst bij het betalen van een schadevergoeding weer op de verkeerde manier naar ons kijkt, begint alle ellende weer opnieuw. Gaan ze ons ooit gewoon weer vertrouwen? (I, 17 jaar)*
 - #1
 - *Het is goed als de Belastingdienst het op zich neemt want dan kunnen ze gaan laten zien dat ze het wel kunnen. (M, 22)*
1. Het is belangrijk om de aanpak van deze vergoedingen zo simpel mogelijk te houden. Voorkom gedoe door bonnetjes of verantwoording te vragen.
 2. Zorg ervoor dat de uitbetaling als urgent wordt gezien. Creëer de goede verwachtingen
 3. Volg dezelfde categorisering als bij uitbetaling van het basisbedrag van 30 000 euro aan gedupeerde ouders. Daar heeft de Belastingdienst nu ervaring in, waardoor de uitvoering gemakkelijker zou moeten zijn en hierin geen fouten worden gemaakt. Deze categorisering heeft ook als voordeel dat de gezinnen bekend zijn bij de Belastingdienst en dat het daarmee gemakkelijk zou moeten zijn om de kinderen in beeld te krijgen.
 4. Kinderen en jongeren van samengestelde gezinnen vragen om extra zorgvuldigheid.
 5. Kinderen en jongeren die in het buitenland vragen om extra aandacht in de uitvoering.xs
 6. Omdat de bedoeling van de kindregeling is dat kinderen en jongeren een gevoel krijgen dat ze weer regie over hun leven kunnen krijgen, is de hoogte van de vergoedingen steeds anders voor iedere vijf leeftijdsfasen:
 - a. 0 t/m 5 jaar
 - b. 6 t/m 11 jaar
 - c. 12 t/m 14 jaar
 - d. 15 t/m 17 jaar
 - e. 18 +
 7. In de totstandgekoming van de leeftijdscategorieën zijn verschillende factoren afgewogen. Er is bewust gekozen voor kleine leeftijdsgroepen *omdat kinderen en jongeren zich heel snel ontwikkelen en hun behoeften dus ook snel veranderen*. Denk hierbij aan factoren als:
 - a. Bedragen die passend en rechtvaardig voelen voor die leeftijdscategorie;
 - b. Mate van zelfstandigheid;
 - c. (Financiële) behoeften;
 - d. vVeel jongeren gaan vanaf hun 15e à 16e jaar al bijna werken / een vervolgopleiding volgen en zijn in hun beleving dus geen kind meer, al zijn ze dat voor de wet wel.
 - e. hoe ouder de jongeren, hoe groter de optelsom van misgelopen kansen kan zijn.
 8. Uitbetaling moet worden gedaan op basis van de leeftijd van kinderen en jongeren nú. Bepaal en communiceer een duidelijk moment zodat kinderen en jongeren weten in welke categorie ze zijn ingeschaald. De datum moet liefst zo dicht mogelijk liggen bij de uitvoering.
 9. Het is belangrijk dat de Belastingdienst verantwoordelijkheid neemt en voelt over de uitbetalingen. Het is niet erg wanneer een andere organisatie de regeling daadwerkelijk uitvoert: de Belastingdienst weet het beste wie dit snel en goed kan uitvoeren. Het is wel belangrijk dat Belastingdienst verantwoordelijkheid moet nemen en dit ook met kinderen en jongeren bespreekt.
 10. Het is belangrijk dat de uitbetaling over zo min mogelijk schijven gaat want dat voorkomt fouten en zorgt ervoor dat het zo snel mogelijk gebeurt. *Want niemand wil nog te lang wachten..*

AANBEVELING #3

Het geld is van kinderen en jongeren zelf

- *Het is belangrijk dat we zelf mogen bepalen waar we het aan uitgeven.*
 - *Het geld moet vanuit vertrouwen worden gegeven. Want juist dát is ons in deze affaire ontnomen. Dat betekent: geen waardeoordeel over waar het aan wordt uitgegeven.*
 - *Ik ben tien, en ik wil een spaarrekening openen. Ik wil het niet meteen uitgeven. Voor ieder kind is dat anders. Een kind beslist zelf wat hij ermee doet. Ik wil juist door deze situatie zuiniger zijn. Ik wil een goed leven en een goede baan. (S, 10 jaar)*
 - *Het is wat die persoon goed laat voelen. Iedereen heeft hier zijn eigen idee over hoe hij of zij dat geld zou gebruiken. Jouw keuze maakt jou vrolijk. Wat is daar niet verstandig aan? (M, 22 jaar)*
 - *Ik zou de kinderen zelf laten bepalen. Ik zou als ouders wel advies geven. Maar een kind weet zelf wat hij of zij wil, en kan dat beter zelf bepalen. (J, 17 jaar)*
1. De bedoeling van de vergoeding moet op geen moment uit het oog worden verloren: het gevoel te hebben *nu eindelijk een beetje eigen geld te hebben*. En daarmee de beleving een beetje regie over het eigen leven te hebben.
 2. Het is dus belangrijk om geen (waarde)oordelen te vellen of ongefundeerde aannames te hebben over waar het eventueel voor wordt gebruikt. Het is sowieso niet aan de Belastingdienst om dat te bepalen. *Wie heeft het recht om aan mensen te vragen wat ze met hun geld doen?*
 3. Voor sommige kinderen en jongeren zal het overweldigend zijn om in een keer relatief veel eigen geld te hebben. Maar dat betekent niet per definitie dat ze er niet goed mee om kunnen gaan. Ook hier moet er geen waardeoordeel zijn over hun kennis en vaardigheden. Maar ze moeten wel een laagdrempelige mogelijkheid hebben voor (financieel) advies / ondersteuning.
 4. Het is belangrijk om zo snel mogelijk in gesprek te gaan met banken om tot de juiste uitbetaling te komen voor kinderen onder de 18 jaar, om te waarborgen dat het vrijheidsprincipe ook voor hen van toepassing blijft. Onderwerpen van gesprek zijn onder meer:
 - a. Hoe zorgen we ervoor dat de uitbetaling aansluit op de context van het gezin en dat de relatie tussen ouder en kind er niet door verstoord wordt?
 - b. Zijn er bijzondere afspraken nodig voor kinderen uit samengestelde gezinnen?
 - c. Hoe kunnen we financieel bewustzijn / ondersteuning koppelen aan het openen / meebeheren van een bankrekening?
 - d. Hoe krijgen kinderen de vergoeding wanneer zij geen eigen bankrekening hebben en hun ouders die niet willen openen voor het kind?
 - e. Hoe kunnen ouders een bankrekening openen voor / met het kind als ze nog staan aangemerkt als fraudeur?

AANBEVELING #4

Hoogte van de bedragen per leeftijdscategorie

Met de volgende uitspraken brengen de kinderen en jongeren het gevoel van rechtvaardigheid met betrekking tot de hoogte van de bedragen onder woorden:

- *Mijn ouders hebben door deze situatie niet voor mij kunnen sparen. Ik heb geen spaarrekening. Je spaart om dingen te kopen die je later nodig hebt. Als ik weet dat ergens een beetje geld voor mij staat, dan voel ik me geruster. Je voelt je vrijer. Dan heb ik geld om dingen te kunnen kopen die ik nodig heb. Dat geld zou ik wegleggen. Dus het lijkt alsof het niet van mij is, het is voor mij later. (S, 10 jaar)*
 - *Wat anderen wel hebben kunnen doen en wij niet. Een schoolreisje, een beugel. Als de Belastingdienst dat nu goedmaakt, geef het de geruststelling dat we eindelijk gelijke kansen gaan krijgen. (M, 24 jaar)*
 - *Je kunt een inhaalslag maken op ervaringen die je niet hebt kunnen opdoen, die je wereldwijd en levenswijs maken op een andere manier. Eindelijk op een onbezorgde manier. Wij zijn onzeker gehouden. Hoe voelt het voor iedereen – dat je sociale ontwikkeling en sociale contacten hebt gemist? (M, 24 jaar)*
 - *Het geeft een beter gevoel over mezelf en mijn toekomst. Zoals kunnen dromen van hobby's die helpen voor persoonlijke ontwikkeling en het werk dat ik later wil doen.*
 - *Het is eigenlijk gewoon geld waarmee we de dingen kunnen betalen die onze ouders niet hebben kunnen kopen. (S, 10 jaar)*
 - *Met geld komt zekerheid. Dat je niet falliet raakt of geen eten kunt kopen. Weten dat je kinderen naar school kunnen. Dat je eten voor ze kunt kopen. Iets om op terug te vallen als het nodig is. Stel dat er iets gebeurt, een ongeluk of zo. Een veilige zone. (R, 14 jaar)*
 - *Ik heb nog nooit gehad dat er iemand bij mij had gespeeld. Ik heb ook nog maar een paar keer bij iemand anders gespeeld. Als iemand wilde afspreken, zei ik: 'dat gaat niet.' Dat moet ik nu kunnen inhalen. (S, 10 jaar)*
 - *Het is ergens vrij verdrietig. Ik ben teleurgesteld als ik ernaar terugkijk, ook de basisschool. Dan denk je: ik had dit ook op de basisschool kunnen hebben. En daar ben ik wel teleurgesteld over. (R, 14 jaar)*
 - *Iedereen voelt zich hier goed bij. Voor mij is het dan ook goed. (M, 22)*
1. Geen bedrag is rechtvaardig in relatie tot het verleden en geleden leed. Daarom is gekozen voor bedragen die aansluiten bij de leeftijdscategorie van de kinderen en jongeren. *Zelf een klein eigen bedrag hebben voelt als het terugkrijgen van een beetje regie. En daarmee kunnen we deze periode qua gevoel beginnen af te sluiten en durven om vooruit te kijken.* Op basis hiervan is het voorstel:

0 t/m 5 jaar	2 000 euro
6 t/m 11 jaar	4 000 euro
12 t/m 14 jaar	6 000 euro
15 t/m 17 jaar	8 000 euro
18+ jaar	10 000 euro

AANBEVELING #5

Er is meer nodig dan een financiële vergoeding

Inleiding op deze aanbeveling vanuit Missing Chapter Foundation

Hoe verder de gesprekken met de kinderen en jongeren vorderen, hoe scherper alles wordt blootgelegd: specifieke behoeften, onzichtbare gevoelens en het leed dat is geleden en nu nog steeds gaande is. De zorgen van de kinderen en jongeren zijn op hoofdlijnen driedig:

1. **Regie:** hoe krijg ik ooit weer het gevoel terug dat ik in controle ben van mijn leven?
2. **Schulden:** hoe kan ik ooit aan mijn toekomst beginnen als ik nu nog allerlei schulden heb die me enorme stress opleveren? Hoe zorg ik ervoor dat mijn verleden me niet blijft achtervolgen?
3. **Ontwikkeling:** hoe kan ik inhalen dat ik in mijn ontwikkeling ben belemmerd en daarom minder perspectief heb op de toekomst?

Dit drieluik van gevoelens en behoeften biedt een heldere structuur voor gesprekken op landelijk en lokaal niveau over de ondersteuningsbehoeften aan kinderen en jongeren. De kinderen en jongeren onderstrepen dat iedereen een eigen beleving heeft en dat er toch rode draden zijn. Sommigen willen het snel afsluiten; anderen willen er juist over praten, met elkaar en / of met een professional.

- *Gaat de Belastingdienst met instanties spreken over waar we in de problemen zitten, zodat we niet steeds weer incassobureaus langs krijgen? Dit brengt veel stress en boetes worden verhoogd. Ze moeten begrijpen in welke benarde situatie we zitten. Als dit zo doorgaat, komen we er nooit meer uit. (M, 22 jaar)*
- *Het zou goed zijn als de overheid ons in beeld kan houden en kan bijdragen aan onze ontwikkeling. Dat is ook in hun belang. (M, 24 jaar)*

1. Om te voldoen aan de gedeelde doelstelling van “het leven op de rit krijgen” moeten de specifieke behoeften van kinderen en jongeren worden geïdentificeerd voor te bieden hulp en regelingen. Ook wel maatwerk genoemd. Ze noemen bijvoorbeeld als vervolgstappen:
 - a. kwijtschelden van schulden waar ze niets aan konden doen en hen kunnen achtervolgen;
 - b. een woning;
 - c. verder gaan met hobby's en sport;
 - d. de rust om met die hobby's ook echt aan de slag te gaan en ze misschien ook wel om te zetten in betaald werk;
 - e. daarna komt er ruimte om ook psychologische hulp te zoeken;
 - f. de rust voelen om op zoek te gaan naar oplossingen voor een huis of studie (nieuw of opnieuw opgepakt).
2. Kinderen en jongeren willen zelf een inhoudelijke en gelijkwaardige rol spelen in de verdere ontwikkeling van regelingen. Hun mogelijkheid om weer nieuwe aspiraties te hebben voor de eigen ontwikkeling en de toekomst zal bijdragen aan het proces van verwerking en helen. Ze hebben hulp nodig om weer gemotiveerd te worden om school weer op te pakken of de ruimte te hebben om aan een (vervolg)opleiding te beginnen. Steun vanuit de Belastingdienst en / of gemeente draagt bij aan het terugwinnen van het vertrouwen.
3. Vertrouwen in de overheid kan langzaam terugkomen als de het laat zien zich ook verantwoordelijk te voelen voor hun welzijn nu en in de toekomst, en hen gaat zien als gelijkwaardige burgers, niet alleen als gedupeerde kinderen en jongeren. *Waarom zouden wij anders zijn dan anderen?*

4. Ieder individu leeft in een andere context, en heeft verschillende gevoelens, achterstanden, behoeften en ambities. Maar ook zijn er fysieke en psychische problemen. Een integrale aanpak is nodig om daarin te voorzien om het leven op de rit te krijgen, ooit. Hieronder een beginnende lijst van specifieke behoeften (vanuit jongeren opgesteld) als indicatie:

1. **Rijbewijs** is voor veel jongeren belangrijk. Het geeft ze het gevoel dat ze niet anders zijn dan andere jongeren.
2. **Studie en ontwikkeling** heeft voor vele jongeren prioriteit omdat het bepalend is voor de rest van je leven. De behoeften en situaties verschillen per individu:
 - a. Studieschulden waar je niet meer uitkomt
 - b. Een studie valt vrijwel niet te betalen door jongeren, omdat er de afgelopen jaren geen mogelijkheid was om geld te sparen door zowel ouder(s) als kind. Gevolgen:
 - beginnen niet aan school;
 - beginnen met veel meer stress aan vervolgopleiding/hebben veel meer stress tijdens de vervolgopleiding;
 - maken school niet af;
 - zijn genoodzaakt te stoppen met studie te stoppen om dagelijkse voorzieningen te kunnen betalen (eten, huur, zorg, etc.);
 - eindigen met een veel hogere studieschuld dan nodig was wanneer deze affaire niet zou hebben gespeeld;
 - c. Voorschot van een (uitgestelde) studie;
 - d. Studievertraging;
 - e. Bijscholen;
 - f. Voorfinanciering om een studie (weer) op te starten (*"Destijds heb ik problemen op school gehad vanwege de situatie en ik kon geen bijles betalen waardoor ik geen studie (van mijn keuze) kon gaan volgen"; "Ik ben destijds gestopt vanwege de toeslagenaffaire omdat er geld moest komen en jongeren moesten gaan werken"*);
 - g. Bijles / extra cursussen;
 - h. Culturele ontwikkeling zoals naar musea kunnen gaan (*"Waarom zouden wij daarin achterblijven?"*).
3. **Wonen**
 - a. Jongeren die geen woning kunnen krijgen en nu al jaren letterlijk rondzwerven tussen opvanghuizen, Leger des Heils, de straat en opvangcentra. Dit gebrek aan stabiliteit heeft ook gevolgen voor de psychische situatie;
 - b. Huur;
 - c. Geld voor een koophuis hebben (*"Door de affaire en de studieschuld hebben we helaas veel minder kunnen lenen bij de bank om het huis af te maken"*).
4. **Verzekeringen**
 - a. Auto;
 - b. Zorg;
 - c. Aanvullende verzekeringen.

5. **Nazorg en Gezondheid**

- a. Medische kosten¹ (*“Nog een punt, door deze problemen heeft mijn moeder geen beugel voor mij kunnen betalen. Doordat alle toeslagen zijn gestopt en kindgebonden budget krijg ze ook al jaren niet. Moet ik nu mijn beugel zelf betalen van de €10.000”*);
 - b. Psychische klachten;
 - c. Fysieke klachten;
 - d. Geen klachten *“maar ik heb al jaren niets aan mijn gezondheid gedaan.”*
 - e. Sporten
6. **Vakanties** met familie om weer een moment van geluk en zorgeloosheid te voelen.

¹ *Ik heb sinds mijn twaalfde weleens licht last gehad van mijn rug, maar sinds een aantal maanden heb ik er wel elke dag heel veel last van. Eigenlijk zou ik naar de fysio moeten, maar omdat ik net 18 ben, moet ik hier behoorlijk wat voor betalen en dat kan ik niet. Hier zal ik ongetwijfeld later nog veel meer last van hebben met nog meer gevolgen, zoals bepaald werk niet meer kunnen doen.*

Aanleiding

- 4 december 2020 heeft het kabinet besloten om ook gedupeerden van de uitvoering van de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget (ook wel: niet -KOT) te compenseren.
- Concreet houdt dit in dat deze gedupeerden gecompenseerd worden voor institutionele vooringenomen behandeling door Toeslagen, of voor een onterechte O/GS (Opzet of Grove Schuld)-kwalificatie. Bij institutionele vooringenomenheid is de terugvordering in beginsel onterecht. Bij een O/GS kwalificatie is de terugvordering in beginsel terecht, maar is (vaak) zonder gegronde reden of uitleg een persoonlijke betalingsregeling voor die terugvordering afgewezen.
- Deze notitie doet hiertoe een voorstel aan de hand van meerdere beslispunten. Bij enkele is er een ambtelijke voorkeur, doch niet bij alle. Wij vragen uw beslissing op deze punten.
- N.B. onderstaande invulling kiest voor een compensatie die voor de O/GS -gedupeerden in sommige varianten fors verder gaat dan op 4 december jl. was beoogd. Onderdeel van deze overweging is de impact op de uitvoering(slast) van de verschillende varianten.
- N.B. deze regeling nog moet worden getoetst met de uitvoering middels een uitvoeringstoets.

Algemene noties vooraf

- Het beeld op basis van de tot nu toe beschikbare informatie is dat de aantallen gedupeerden die te maken hebben gehad met institutioneel vooringenomen handelen bij de andere toeslagen beperkt zijn, zeker in relatie tot de aantallen bij de kinderopvangtoeslag.
- Van de totale populatie niet -KOT heeft het overgrote deel betrekking op de O/GS (95%): ca. 12.000 mensen hebben een terugvordering niet -kot met O/GS label, ca. 10.000 mensen hebben een terugvordering van niet -kot én kot met O/GS label. Opgeteld ca. 22.000.
- Circa 2.600 mensen zijn betrokken bij 25 CAF-onderzoeken die ook betrekking hebben op niet-KOT, waarvan ca. 500 mensen zeker bij 5 CAF-vergelijkbare onderzoeken (zeer waarschijnlijk dat hier sprake is van vooringenomen handelen). Bij de melders voor de KOT-regeling is ook een deel uit deze onderzoeken. Er hebben ca. 550 mensen zichzelf gemeld die betrokken waren bij de 25 CAF onderzoeken die ook betrekking hebben op niet-KOT, waarvan 250 vallen onder een CAF-zaak die als vergelijkbaar is bestempeld. Het is onbekend of meer mensen zich gaan melden.
- De bedragen zijn gemiddeld een stuk lager dan bij KOT. Bij de O/GS zien we een gemiddelde terugvordering van
 - Huurtoeslag: 3800 euro
 - Kindgebonden budget: 1300 euro
 - Zorgtoeslag: 1150 euro
 - KOT: 19.000 euro
- Voor vooringenomen handelen zijn deze bedragen nog niet in beeld; naar verwachting zijn die vergelijkbaar met de O/GS terugvorderingen

Beslispunten

Beslispunt 1: Bent u akkoord met één compensatieregeling voor zowel gedupeerden van vooringenomen handelen als van O/GS?

- **Wij stellen één regeling voor, voor beide groepen.**
 - Bij twee aparte regelingen, zal vermoedelijk de O/GS-regeling de minst ruime zijn.
 - Bij de KOT is het nu zo dat aanmelding voor één regeling, dit automatisch aanmelding voor alle regelingen betekent. Eenzelfde regeling bij niet -kot zou betekenen dat alle personen met een onterechte O/GS-kwalificatie, door de uitvoering ook beoordeeld moeten worden op inst. vooringenomenheid.
 - Dit vraagt veel van de uitvoering en vraagt veel geduld van de gedupeerde.
 - Indien we wel strakker zelf een onderscheid maken en bijv. automatisch uitgaan van de situatie dat iemand wel een O/GS-behandeling heeft maar geen

- institutionele vooringenomenheid, achten we de kans groot dat er veel druk zal ontstaan deze O/GS-gedupeerden alsnog te toetsen op institutionele vooringenomenheid, danwel dat dit verzoek vanuit henzelf komt.
- o Eén regeling heeft als voordeel dat deze regeling eenvoudiger is en dat een geslaagd beroep op O/GS ertoe leidt dat niet of nog slechts beperkt beoordeeld hoeft te worden of er vooringenomen gehandeld is, omdat er al genoeg grond is om te compenseren. Dit scheelt veel werk in de uitvoering.
 - o Het nadeel is het gebrek aan flexibiliteit. Afhankelijk van de gekozen hoogte van compensatie, is er sprake van forse overcompensatie van de aanvragers die enkel O/GS kwalificatie hadden op een verder terechte terugvordering, of juist sprake van een ondercompensatie bij gedupeerde van inst. vooringenomenheid.

Beslispunt 2: Bent u akkoord met een compensatieregeling in de vorm van een procentuele tegemoetkoming?

- Er zijn twee mogelijkheden verkend voor een regeling: een teruggave van de terugvordering met een opslag (percentage) of een forfaitair bedrag.
- Wij stellen voor om voor optie A te kiezen: een percentage van de terugvordering. We vragen uw richting op het percentage.**
- N.B. bij de voorstellen in de verdere notitie gaan wij ook hiervan uit.

Optie A: procentuele compensatieregeling

- Hierbij wordt een percentage van de gehele terugvordering terugbetaald. Hier zijn ruwweg twee varianten.
- Allereerst een percentage van bijv. 30%/50/70%. Dit betekent voor de groep ins. vooringenomen een lagere compensatie dan hun equivalenten bij de KOT. Echter, voor de allergrootste groep (O/GS) vermindert dit de forse overcompensatie. Het is bij deze variant voor de groep institutioneel vooringenomen behandelden niet mogelijk een hogere compensatie te krijgen (uitzonderingen daargelaten). Zo is een hardheidsclausule niet van toepassing, daar die alleen ziet op *onvoorziene* omstandigheden. Het openstellen van de Commissie Werkelijke Schade (CWS) alleen voor deze groep creëert de facto alsnog twee beleidssporen.
- Als alternatief is een percentage *plus het bedrag van de terugvordering dat is afbetaald*, in de praktijk bijv. 130% of 150% van de terugvordering.
 - o 130%: dit sluit ruwweg aan bij het idee dat bij inst. vooringenomenheid bij de KOT een persoon 100% van de correctie krijgt + 25% materiele schade + 1% compensatie vermogensbelasting.
 - o 150%: hierbij worden ook (minder vaste) andere compensatie-elementen meegenomen zoals veronderstelde immateriële schade¹, rente, invorderingskosten, proceskosten. Bij de KOT komt de gemiddelde compensatie uit op 150% van de terugvordering.
- Vooral voor de O/GS-terugvorderingen is er sprake van (forse) overcompensatie, omdat daar de terugvordering zelf in principe terecht was. Bij institutionele vooringenomenheid zit 150% aan de wat veiligere kant, maar ook 130% lijkt daar kunnen passen.
- N.B. In de percentage is er vanuit gegaan dat de eventuele terugvordering reeds is afbetaald door de gedupeerde. Mocht dat niet zo zijn, dan wordt dit ook niet uitbetaald.

Budgettair bij optie A

- Bij een percentage van 30% is de raming ca 103 mln. euro.²
- Bij een percentage van 150% is de raming ca. 173 mln. euro.
- Er is op dit moment 67 mln. euro al gereserveerd.
- N.B. er is in deze raming rekening gehouden met 56 mln (bij 30%) en 19 mln (150%) aan kosten bij de CWS. Zonder toegang tot CWS vervalt dit, doch een andere vorm (bijv. een hardheidsclausule) gaat ook gepaard met uitvoeringskosten. Daar ramen we 15 mln. voor.

¹ €500 per half jaar, maar nooit meer dan de oorspronkelijke terugvordering.

² In de raming zijn we uitgegaan van 2600 personen die inst. vooringenomen behandeld zijn.

Optie B: Forfaitair bedrag

- Gedacht kan worden aan een forfaitair bedrag met als uitgangspunt dat:
 - Een drempelbedrag zodat een ruime meerderheid (ca 60%) van de personen het forfaitaire bedrag ontvangt en dat deze voor meer dan 80% van de populatie méér is dan hun terugvordering.
 - Wegens de verschillende hoogtes in terugvordering zouden er verschillende bedragen zijn voor KGB/zorg enerzijds en huur anderzijds. Indicatieve bedragen zijn 2000 euro voor KB/zorg en 6500 euro voor huur.
- Het voordeel hiervan is een helder bedrag dat duidelijk communiceerbaar is.
- Er zitten echter ook forse nadelen aan, zoals:
 - Er is sprake van forse overcompensatie (bij lage terugvorderingen), maar ook van ondercompensatie (bij hogere terugvorderingen). Vooral voor deze laatste groep zou je alsnog wat willen regelen, maar bijv. een route van de Commissie Werkelijke Schade (CWS) zet veel druk op de CWS.
 - Wanneer sprake is van terugvorderingen bij meerdere (niet -kot)-toeslagen, kan een dubbeling van het forfaitaire bedrag leiden tot zeer forse overcompensatie, terwijl het niet dubbelen kan leiden tot forse ondercompensatie. Tussenvormen zijn vaak lastig uitlegbaar.

Beslispunt 3: wilt u een drempelbedrag instellen voor de compensatieregeling en zo ja, waar gaat uw voorkeur naar uit?

Uitvoering

Bij zowel een percentuele als forfaitaire tegemoetkoming zal UHT een vorm van een toets moeten doen op ieder jaar dat de burger aandraagt voor herbeoordeling. UHT moet bezien of er in andere jaren dan de O/GS jaren niet sprake was van een onterechte terugvordering als gevolg van institutioneel vooringenomen handelen. Bij de percentuele compensatieregeling is dit omdat bepaald moet worden over welke jaren het percentage betrekking heeft en welke terugvordering en zijn afbetaald. Bij een forfaitair bedrag is dit zo omdat het zou kunnen leiden tot het juist wel halen van een drempelbedrag, dan wel een zodanig hoger bedrag boven het forfaitaire bedrag dat toegang tot CWS rechtvaardigt. Het is bij een forfaitair bedrag vermoedelijk wel iets gemakkelijker voor de uitvoering (want als iemand over de drempel is, is hij er).

Daarnaast is er de mogelijkheid dat zeer veel burgers zich gaan beroepen op de regeling gebaseerd op inst. vooringenomen behandeling. Bij O/GS is dit risico zeer gering, omdat we die groep al goed in beeld hebben. De combinatie tussen vele burgers die zich melden en vele jaren om te beoordelen zou zorgen voor een hele grote uitvoeringslast.

Er zijn opties om de groep te beperken:

- 1) De groep wordt vantevoren beperkt tot O/GS en inst. vooringenomenheid die voortkomt uit groepsgewijze (CAF-)onderzoeken. Voor onvoorziene situaties geldt dan evt. een hardheidsclausule. N.B. er zijn *op dit moment* geen aanwijzingen dat inst. vooringenomenheid veel voorkomt buiten de fraude-onderzoeken, doch uitsluiten kunnen we het ook niet.
- 2) De groep beperken door een drempelwaarde in te stellen, evt alleen voor de groep inst. vooringenomenheid (aangezien de O/GS groep nauwelijks groter kan worden). Een drempelbedrag kan helpen bij het inperken van de doelgroep door lage terugvorderingen uit te sluiten. Zie onderstaande opties (de drempel van €500 is ter illustratie, deze kan ook lager of hoger):

1) Geen drempelbedrag.

- Voor deze en alle andere opties geldt: we toetsen in principe alleen op jaren die een ouder zelf aangeeft.
- Dit voorkomt dat compensatie rond de drempelwaarde uiteenloopt.
- De gehele groep kan gecompenseerd worden.

- Voordeel is dat degenen die ook gedupeerd zijn door een lage terugvordering in de compensatieregeling vallen. Aandachtspunt hierbij is dat ook relatief kleine terugvorderingen vooral bij personen rond het bestaansminimum tot problemen kunnen leiden, omdat een O/GS-kwalificatie het verschil uit kan maken tussen een kwijtschelding van de schuld of niet.
 - Nadeel is dat deze optie het grootste budgettaire effect van de drie opties heeft en dat ook kleine terugvorderingen beoordeeld moeten worden. Gezien de lage bedragen is het nadeel van budgettair effect bij procentuele compensatie kleiner, omdat lagere terugvorderingen ook een lagere compensatie ontvangen.
- 2) a. Geen compensatie bij een (optelsom van) terugvordering(en) < €500.
- Ter illustratie: bij een drempelbedrag van €500 ontvangt ca. 10% van de mensen met O/GS-terugvordering bij huurtoeslag geen compensatie, en ca. 35% van de mensen met O/GS-terugvordering bij zorgtoeslag en KGB. Niet alle gedupeerden worden dan gecompenseerd.
 - Ook degenen die institutioneel vooringenomen zijn behandeld worden met een terugvordering onder de € 500 niet gecompenseerd. N.B. bij de KOT is geen drempelbedrag bij inst. vooringenomenheid en een drempelbedrag van 1500 euro bij O/GS.
 - Nadeel is dat de groep mensen rond het bestaansminimum wel degelijk geraakt kan zijn door een lage terugvordering in combinatie met het weigeren van een betalingsregeling. Terwijl compensatie van deze groep relatief eenvoudig is met een compensatie die gelinkt is aan een percentage van de terugvordering.
 - Een drempelwaarde hanteren heeft als nadeel dat er een aanzienlijk verschil in compensatie is tussen gedupeerden rondom de drempel.
 - Deze optie leidt wel tot een lager budgettair beslag en tot minder uitvoeringskosten en -tijden.
 - Een drempel bedrag voorkomt dat burgers met een hoge terugvordering lang moeten wachten op herbeoordeling ten behoeve van burgers met een lage terugvordering.
- b. Een alternatief is een drempelbedrag gebaseerd op minimumbedrag *per terugvordering*. Dan zal de groep die geen toegang heeft tot de regeling stijgen of is het mogelijk het drempelbedrag te verlagen.
- c. Een alternatief is om alleen een drempelbedrag te doen bij de inst. vooringenomenheid. Hiermee verandert er niets voor de verreweg grootste groep gedupeerden (O/GS) die relatief makkelijk kan worden afgehandeld door de uitvoering. De potentie van een grote groep mensen die vermoedt dat ze inst. vooringenomen zijn behandeld wordt beperkt, al zal het ook bij aangemelde mensen onder de drempel gecontroleerd moeten worden. N.B. Bij de KOT zat een dergelijke drempelwaarde alleen voor O/GS, niet voor inst. vooringenomenheid.
- 3) Andere tegemoetkoming van (bijv.) 30% van de terugvordering bij een bedrag < €500, net als onder het drempelbedrag voor O/GS -tegemoetkoming bij KOT (€1.500). Deze is alleen relevant als het "normale" percentage meer dan 30% is (bijv. 130%).
- Voordeel is dat er geen sprake is van overcompensatie onder het drempelbedrag en bij deze optie is het budgettair effect lager dan iedereen meer dan 30% te compenseren.
 - Voordeel is dat er naar verwachting (iets) minder een aanzuigende werking zal zijn. De baten bij een kleine terugvordering zijn lager dan bij volledig compenseren zonder drempel.
 - Nadeel is zoals bij alle drempelbedragen dat er verschil in compensatie is voor gedupeerden onder en boven de drempel. Dit maakt de regeling voor de gedupeerde complexer. Ook zal de gekozen drempelwaarde altijd arbitrair zijn.

Beslispunt 4: Hoe wilt u omgaan met overlap tussen de KOT en de niet -KOT?

- **Wij stellen voor om de compensatie niet-KOT los te zien van de compensatie voor de KOT. De compensatie niet-KOT en KOT worden dan twee losstaande regelingen.**

- De vraag is of de niet-KOT compensatie wel of niet los staat van de compensatie KOT (ten minste forfaitair bedrag van €30K).
 - Het betreft ongeveer 10.000 mensen die zowel een terugvordering bij KOT hadden als bij niet-KOT.
 - De gedachte kan zijn dat iemand die een terugvordering van zowel KOT als niet -KOT heeft, via de KOT ook al wordt gecompenseerd met bijv. schulden kwijtschelden en dan daarom compensatie van niet-KOT lager kan zijn of achterwege kan blijven.
 - Aan de andere kant kunnen er ook situaties zijn waarbij zowel de terugvordering bij KOT als bij niet-KOT fors is, bijv. resp. 28K en 8K. Het is daarbij niet logisch om de niet -kot terugvordering te negeren.
 - Wij zien daarom drie mogelijkheden, waarbij we de eerste voorst ellen. Deze eerste optie heeft wel de grootste budgettaire consequenties.
- 1) Wij stellen voor om de compensatie niet-KOT los te zien van de compensatie voor de KOT. De compensatie niet-KOT en KOT worden dan twee losstaande regelingen.
- Bij het uitkeren van het forfaitair bedrag KOT is niet gecommuniceerd dat dit bedrag ook voor niet-KOT zou zijn, dat nu met terugwerkende kracht veranderen zou afbreuk doen aan het gebaar dat destijds gemaakt is.
 - Bij het berekenen van de hoogte van het forfaitaire bedrag is g een rekening gehouden met aanvullende bedragen voor de niet -KOT.
 - Nadeel is dat er sprake kan zijn van (forse) overcompensatie, omdat iemand al recht heeft op KOT-regelingen en daarbovenop recht heeft op de niet -KOT regelingen. Daarnaast betekent dit voor de uitvoering fors meer mensen.
 - Deze optie heeft ook een voorkeur van het ouderpanel .
- 2) Een alternatief is om de compensatie voor de niet -KOT wel (of deels) te verrekenen met de eerder ontvangen 30k voor de KOT.
- In sommige gevallen kan het forfaitaire bedr ag van 30k bij de (veel) KOT hoger zijn dan waar op basis van de terugvorderingen recht op was. In principe is het daarom mogelijk om de niet-KOT hiermee te verrekenen en alleen aanvullende compensatie te bieden voor zover het totaal van KOT en niet -KOT boven (bijv.) 20K uitkomt.
- Dit is budgettair gunstiger (lagere totale compensatie).
 - Het vermindert overcompensatie als iemand al recht heeft op alle KOT -regelingen (waarbij dit in sterkere mate geldt als uit wordt gegaan van een forfaitair bedrag, minder bij een 130/150%-benadering).
 - Nadeel blijft dat de verrekening niet is gecommuniceerd bij het uitkeren van de 30k.
- 3) Als laatste mogelijkheid geldt om geen recht op compensatie te geven bij niet -KOT als er al wel 30K is gegeven bij KOT.
- Dit heeft als voordeel dat het vooral bij de uitvoering 10.000 mensen scheelt en het heeft een lager budgettair beslag.
 - Het heeft bovengenoemde nadelen.
 - Daarnaast kan het in individuele gevallen waarschijnlijk toch schrijnend uitpakken, waarna toch de wens bestaat tot compensa tie/ een uitzondering.

Beslispunt 5: wilt u stapeling van HT/ZT/KGB tegemoetkomingen toestaan?

- **Wij stellen voor de stapeling van HT/ZT/KGB te accepteren.**
 - Bij een procentuele compensatieregeling zonder drempel is stapeling logisch. De compensatie is immers altijd afhankelijk van de hoogte van de terugvordering, bij meerdere toeslagen zal voor de bepaling van de hoogte van de compensatie de terugvordering bij al deze toeslagen meetellen. Het is niet uitlegbaar waarom er niet gestapeld zou worden.
 - Voordeel is dat dit een redelijk gerichte vorm van compensatie is.

Beslispunt 6: Krijgen gedupeerden niet -KOT ook toegang tot de aanvullende regelingen?

Met betrekking tot de KOT zijn drie aanvullende regelingen uitgewerkt:

- Kindregeling
- Schuldenaanpak
- Ex-partners

De vraag is of ook in het kader van niet-kot ook dergelijke regelingen zouden moeten gelden.

Kinderen en schulden

Vanuit deze achtergrond zou het voorstel zijn om geen aanvullende regeling voor kinderen en schuldenaanpak met o.a. kwijtschelding open te stellen.

- Met betrekking tot de kinderopvangtoeslag is het evident dat juist ook kinderen getroffen zijn, dat is met betrekking tot de andere regelingen niet, of in veel mindere mate het geval.
- De groep waarbij samenloop is met KOT komt al in aanmerking voor de regelingen met betrekking tot schulden. Gezien de omvang van de bedragen is het niet aannemelijk dat puur vanwege de terugvorderingen niet-KOT in meerderheid van de gevallen een schuldenproblematiek zal zijn ontstaan. Daarom is het voorstel geen generieke schuldenregeling open te stellen.
- In het kader van een hardheidsclausule kan voor schrijnende situaties waar wel vanwege de terugvorderingen een schuldenprobleem is ontstaan toegang tot individuele beoordeling als optie geboden worden.

Ex-partners

Voor ex-partners is geen evident inhoudelijk verschil met de KOT -problematiek om anders te handelen. Wel is het zo dat het punt van de ex -partners bij KOT pas helder naar voren kwam nadat de compensatieregeling al bekend was gemaakt en deels uitgevoerd, zodat niet ex post de regeling nog kon worden ingeregeld met als doel het compensatiebedrag met de ex -partner te delen. **Bij de partnerregeling hebben we ambtelijk nog geen voorkeursoptie kunnen uitwerken, al neigen wij naar optie 1.**

Er zijn drie mogelijke routes :

- 1) Er wordt geen expliciete regeling voor ex -partners ingericht. Bij het opstellen van de regeling en verstrekking van de compensatie wordt wel expliciet gemaakt dat de ontvanger geacht wordt dit bedrag naar de mate waarin de ex -partner mede schade heeft geleden te delen.
 - o Voordeel is dat er geen aparte regeling hoeft te worden gemaakt.
 - o Uitvoeringstechnisch en budgettair heeft dit ook voordelen.
 - o Nadelen van de ex-partneroplossing bij KOT (zoals vaste peildata wie de partner is) worden vermeden.
 - o Nadeel is dat er niet automatisch vanuit kan worden gegaan dat de compensatie wordt gedeeld met de ex-partner en de ex-partner met lege handen komt te staan (terwijl die wel gedupeerd kan zijn)
- 2) De compensatie wordt op basis van een verdeelsleutel toegekend aan aanvrager en ex-partner.
 - o Het nadeel hierbij is dat elke verdeelsleutel even willekeurig zal zijn als de impliciete verdeelsleutel van 100% -0% als geen partnerregeling wordt getroffen. Het is immers niet bekend in welke mate de ex -partner bijgedragen heeft in het terugbetalen van de vorderingen en in welke mate hier bij het vereffenen van de financiën bij de scheiding rekening mee gehouden is.
 - o Extra complicatie is dat bij de huurtoeslag de inkomenstoets en betrokkenen niet per se partners betreft, maar medebewoners . Het lijkt onmogelijk om met deze veelal lossere relatie rekening te houden wat betreft compensatie.
- 3) De compensatie wordt op basis van een verdeelsleutel toegekend aan aanvrager en ex -partner.
 - o De insteek die ook bij KOT is gekozen wordt gevolgd. Vertaald naar de hierboven uitgewerkte regeling van 130% zou dit betekenen dat de ex -partner recht heeft op een

bedrag van 1/3 van de aan de aanvrager betaalde compensatie, dus $33\% * 130\% = 43\%$ van de terugvordering.

- o Hiermee stijgt in het geval van ex-partners het totaalbedrag aan compensatie dan naar 173% van de terugvordering, terwijl in het kader van O/GS ooit 30% was beoogd.
- o N.B. bij lagere percentages als compensatie (bijv. 30 of 50%) worden ook deze percentages lager. Complicatie hierbij is verder dat bij de huurtoeslag de inkomenstoets en betrokkenen niet per se partners betreft, maar medebewoners. Het lijkt onmogelijk om met deze veelal lossere relatie rekening te houden wat betreft compensatie.

Beslispunt 7: Hoe wilt u omgaan met gedupeerden in schrijnende situaties?

- Burgers in schrijnende situaties die mogelijk gedupeerd zijn bij andere (niet -KOT) toeslagen hebben reeds toegang tot een noodvoorziening bij UHT.
- Er kunnen zich altijd schrijnende situaties voordoen die wij nu niet voorzien. **Wij stellen voor een principebesluit te nemen om een regeling in te voeren voor deze situaties, deze regeling zal nog wel nader uitgewerkt moeten worden.**
- Let wel: een hardheidsclausule is voor *onvoorziene* omstandigheden. Hij is niet bedoeld voor de situaties die we nu al kunnen voorzien (overcompensatie of ondercompensatie) bij het toekennen van een bepaald percentage.
- Hierbij kan gedacht worden aan de volgende situaties:
 - o Toegang tot de CWS, evt. boven een bepaald bedrag terugvordering. Bij een procentuele vergoeding wordt weliswaar bij een hogere terugvordering al meer compensatie verstrekt, maar tegelijk zal bij een hoge terugvordering de kans groter zijn geweest dat men hierdoor in verdere problemen is geraakt.
 - o Een hardheidsclausule voor zeer schrijnende gevallen van onbillijke aard.
 - o Een combinatie van de twee (zoals toegang tot de CWS via een hardheidsclausule).
- Elementen die hier van belang zijn, zijn de volgende:
 - o Wat zijn de mogelijkheden in de uitvoering? Ergo: wat kan bijv. de CWS aan?
 - o Wie gaat over de hardheidsclausule?
 - o Hoe wordt dit geen open regeling, maar zorgen we er wel voor dat iedereen die dit nodig heeft dit kan gebruiken?

Bestuurlijk overleg Herstel kinderopvangtoeslagen

Vergaderdatum en -tijd	27 september 2021, 09:30 uur tot 11:00 uur
Vergaderplaats	Digitaal
Deelnemers	Minister BZK (voorzitter) Minister voor RB Minister VWS Staatssecretaris SZW Staatssecretaris FIN Toeslagen en Douane

Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

1. Opening en mededelingen

Het bestuurlijk gesprek van 8 september jl. is niet formeel genotuleerd er zal geen verslag worden vastgesteld.

2. Bespreking algemene aanpak met betrekking tot aanvullende regelingen

3. Vaststellen stand van zaken per aanvullende regeling

4. Bespreking van de voortgang en de mogelijkheid tot sturing op twee thema's binnen de heriking hersteloperatie:

Valt buiten reikwijdte

5. Rondvraag

6. Sluiting

**Directoraat-generaal
Bestuur, Ruimte en Wonen**
Directie Bestuur, Financiën
en Regio's

Datum
3 september 2021

Kenmerk
2021-0000181050

Toelichting op de agenda

Ad 1. Bespreking algemene aanpak aanvullende regelingen

Het doel van dit agendaonderwerp is om te komen tot een gedeeld beeld van het tijdpad voor de aanvullende regelingen. Het gaat daarbij om de kindregeling, aanvullende toeslagen en de ex-partnerregeling. We vragen akkoord op (a) een voorgesteld tijdpad voor de besluitvorming omtrent aanvullende regelingen (met daarin de rol van het BO, MCTH en Kamer); en (b) een voorgesteld tijdpad voor het creëren van de juridische basis voor de aanvullende regelingen.

Valt buiten reikwijdte

Bij dit agendapunt zijn er twee besluitpunten:

- Valt buiten reikwijdte
- **Ter besluitvorming:** Akkoord op tijdpad aanvullende regelingen – zowel qua besluitvorming als qua juridische basis (op p. 4 van de bijgevoegde presentatie)

Ad 2. Vaststellen stand van zaken per aanvullende regeling

Het doel van dit agendaonderwerp is om te komen tot een gedeeld beeld van de keuzes die per aanvullende regeling nog gemaakt moeten worden. Het gaat daarbij wederom om de kindregeling, aanvullende toeslagen en de ex-partnerregeling. Voor de zomer zijn de denkrichtingen per aanvullende regeling met de Kamer besproken. Deze zijn door de Kamer geaccepteerd als de basis voor de nadere uitwerking (op één aanpassing bij de kindregeling na, waar de Kamer bij motie een andere richting heeft aangegeven). Ambtelijk wordt al geruime tijd gewerkt aan de voorbereiding van de besluitvorming over aanvullende regelingen. Het is in dit BO echter niet de ambitie om deze besluiten per aanvullende regeling al te nemen. Bij agendapunt 1 is namelijk voorgesteld om in het volgende BO (ná 27 september, wordt nu gepland) de bestuurlijke discussie te voeren over de open vragen op elk van de drie regelingen. Om besluitvorming in het volgende BO mogelijk te maken, stellen we vandaag per aanvullende regeling vast welke keuzes al gemaakt zijn en welke nog open staan, en wat de voornaamste discussiepunten zijn.

Bij dit agendapunt is er één beslispunt en één besprekingspunt:

- Ter besluitvorming: Akkoord op het overzicht van de keuzes die al gemaakt zijn per regeling (op p. 6-7-8 van de bijgevoegde presentatie, steeds aan de linkerkant van de sheets)
- Ter bespreking: Ophalen van aanvullingen op de openstaande vragen/discussiepunten per regeling (op p. 6-7-8 van de bijgevoegde presentatie, steeds aan de rechterkant van de sheets)

Ad 3. Bespreking van de voortgang en de mogelijkheid tot sturing op twee thema's binnen de herijking hersteloperatie:

Valt buiten reikwijdte

Toeslagen
Ministerie van Financiën

Hersteloperatie Bestuurlijk Overleg

27 september 2021

9:30-11:00

Agenda voor Bestuurlijk Overleg 27 september

Agendaonderwerp

1 Algemene aanpak
aanvullende regelingen

2 Stand van zaken per
aanvullende regeling

3 Herijking hersteloperatie
A Plan van aanpak
B Ambtelijke
probleemanalyse

Besluit-/bespreekpunten

- Ter besluitvorming:
- Ter besluitvorming: Akkoord op tijdpad aanvullende regelingen – zowel qua besluitvorming als qua juridische basis (p. 4)
- Ter besluitvorming: Akkoord op het overzicht van de keuzes die al gemaakt zijn per regeling (p. 6-7-8 aan de linkerkant)
- Ter bespreking: Ophalen van aanvullingen op de openstaande vragen/discussiepunten per regeling (p. 6-7-8 aan de rechterkant)

-
-

1

Bepalen algemene aanpak m.b.t. aanvullende regelingen

Aanvullende regelingen | Voorgestelde aanpak

Voorgesteld tijdspad voor besluitvorming (ter besluitvorming)

Vandaag (27 sept)

- Vaststellen welke besluiten al genomen zijn en welke nog open staan, en wat de voornaamste discussiepunten zijn

Vóór het volgende BO (n.t.b.)

- Een laatste discussie in de stuurgroep op de kindregeling en ex-partnerregeling¹
- NB: *ambtelijk wordt al geruime tijd gewerkt aan de voorbereiding van de besluitvorming over aanvullende regelingen*

In het volgende BO (n.t.b.)

- Bestuurlijke discussie over de open vragen op elk van de drie regelingen
- NB: *Wordt nu gepland, streven is over uiterlijk twee weken na 27 sep en weer minstens 2 uur, anders komt het tijdspad in de knel*

MCTH (26 okt)

- Besluiten uit BO bekrachtigen

Na MCTH (n.t.b.)

- Uitwerking van aanvullende regelingen delen met Kamer voor inhoudelijke discussie
- Voor einde kalenderjaar beleidsmatige duidelijkheid voor alle gedupeerden

Voorgestelde route voor juridische basis (ter besluitvorming)

- Er is in de MR afgesproken om een **delegatiegrondslag** te creëren, zodat de aanvullende regelingen (niet-kot, ex-partners en kindregeling) bij AMvB kunnen worden getroffen (en niet per se bij beleidsbesluit).
- Het kabinet is voornemens om de delegatiegrondslag **bij nota van wijziging (na advies RvS) op te nemen in het wetsvoorstel Wet delegatiebepaling tegemoetkoming schrijnende gevallen**: deze wet is op 22 september ingediend bij de Kamer en regelt een vergelijkbare delegatiegrondslag voor de Belastingdienst voor tegemoetkomingen bij schrijnende gevallen.
- De **Tweede Kamer zal moeten instemmen** met deze nota van wijziging. Uiteraard zullen beide Kamers nog akkoord dienen te gaan met het wetsvoorstel als zodanig.
- Hierdoor streven we ernaar om de **aanvullende regelingen per 1-1-2022 bij AMvB uitgewerkt te hebben**. Daarvoor dient het genoemde besluitvormingstijdspad wel doorlopen te zijn, zullen adviesorganen akkoord moeten zijn met de planning, dient er voldoende ruimte te zijn voor het opstellen van de wetgeving, meenemen van de adviezen en het doen van de uitvoeringstoets.

1. De aanvullende regeling andere toeslagen (HZK) is reeds besproken in de stuurgroep en is in afwachting van besluitvorming in BO

2

Vaststellen stand van zaken per aanvullende regeling

Kindregeling | Stand van zaken

Keuzes die al gemaakt zijn (ter besluitvorming)

Voor de zomer zijn de denkrichtingen per aanvullende regeling met de Kamer besproken. Deze zijn door de Kamer geaccepteerd als de basis voor de nadere uitwerking¹.

De besproken contouren van de kindregeling zijn:

- Er is een apart programma voor kinderen, parallel aan de bestaande regeling op huishoudniveau voor gedupeerde ouders.
- Het programma richt zich op alle kinderen van gedupeerde ouders. Ook kinderen waar gedupeerde ouders nooit kinderopvangtoeslag voor hebben aangevraagd of kinderen die ondertussen 18+ zijn.
- Een breed pakket aan ondersteuning is nodig, bestaande uit zowel financiële als niet-financiële hulp.
- Kinderen en jongeren ontvangen een bedrag passend bij de levensfase nu, startend bij € 2.000 voor kinderen tussen de 0-5 jaar, oplopend tot € 10.000 voor jongeren vanaf 18 jaar.
- Uitgangspunt is dat kinderen en jongeren, zoveel als mogelijk is binnen de juridische kaders, regie krijgen over waar ze de financiële tegemoetkoming aan besteden.
- De eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de financiële regeling beleggen we bij het programma-DG Herstel of het DG Toeslagen. Voor de uitvoering zelf onderzoeken wij de mogelijkheden bij andere uitvoerders.

Nog openstaande vragen (ter bespreking/aanvulling)

Met welke definitie bakenen we de doelgroep van de regeling af? Is het wenselijk om een ruimhartige definitie te volgen, waarmee onvermijdelijk kinderen die de problematiek niet van dichtbij hebben meegemaakt wel binnen deze kaders vallen?

Hoe bieden we bredere hulp aan uitwonende kinderen, inclusief hulp voor hen in schrijnende situaties? Hoe bieden we maatwerk voor deze kinderen en jongeren, met beperkte capaciteit bij gemeenten en passend bij de maatschappelijke context van andere compensatieregelingen en wachtlijsten in de jeugdzorg?

Bij wie beleggen we de uitvoering van verschillende processtappen van het programma (doelgroep in kaart brengen, 'front-office', uitbetaling tegemoetkoming)? Welke uitvoerders zijn in staat op korte termijn zorgvuldig invulling te geven aan de bijbehoren taken? Gegeven is de politieke wens om de uitvoering zoveel mogelijk extern te beleggen. UHT heeft te maken met achterstanden en kampt daarnaast met een wervingsprobleem. SVB geeft aan dat uitvoering van deze regeling ten koste gaat van andere regelingen.

Hoe geven we invulling aan het uitgangspunt van eigen regie over de tegemoetkoming voor minderjarige kinderen, gegeven dat ouders juridisch zeggenschap hebben over dit vermogen? Is het wenselijk om de tegemoetkoming zonder voorwaarden op een door ouders opgegeven rekeningnummer te storten, gegeven dat er situaties zijn waar dit niet uitpakt zoals we willen, bijvoorbeeld in gevallen van onderhoudsplicht aan ouders of als ouders het geld voor andere zaken gebruiken.

Kunnen we de financiële regeling loskoppelen van niet-materiele hulp in de uitvoering? (o.a. uitkeren van financiële tegemoetkoming als niet-materiele hulp nog niet gereed is) De infrastructuur om uit te betalen is mogelijk eerder gereed dan de infrastructuur voor het bieden van de andere hulp.

1. Op één aanpassing bij de kindregeling na, waar de Kamer bij motie een andere richting heeft aangegeven.

Andere toeslagen | Stand van zaken

Keuzes die al gemaakt zijn (ter besluitvorming)

Voor de zomer zijn de denkrichtingen per aanvullende regeling met de Kamer besproken. Deze zijn door de Kamer geaccepteerd als de basis voor de nadere uitwerking¹.

De besproken contouren van andere toeslagen zijn:

- In het vormgeven van een compensatieregeling voor andere toeslagen (huurtoeslag, zorgtoeslag en kindgebonden budget) dient recht gedaan te worden aan de schade die burgers hebben geleden.
- Tegelijkertijd moet deze oplossing (compensatieregeling) uitvoerbaar zijn en niet jaren geduld vragen van gedupeerden.
- Daarnaast dienen de lessen die zijn geleerd bij de hersteloperatie voor kinderopvangtoeslag meegenomen te worden in het ontwerp van de regeling voor andere toeslagen.
- Eén compensatieregeling voor andere toeslagen, waarbij ten behoeve van de uitvoering geen onderscheid wordt gemaakt tussen institutionele vooringenomenheid en O/GS.
- Deze regeling krijgt de vorm van een procentuele tegemoetkoming (een percentage van de terugvordering).
- Aanvullende regelingen (bijvoorbeeld kindregeling, schuldoplossing, ex-partnerregeling) worden uitgesloten van andere toeslagen.
- KOT en andere toeslagen worden onafhankelijk van elkaar behandeld.
- Stapeling bij andere toeslagen wordt mogelijk gemaakt.

Nog openstaande vragen (ter bespreking/aanvulling)

Willen we één compensatieregeling voor zowel gedupeerden van O/GS als gedupeerden van institutioneel vooringenomenheid, of twee aparte regelingen? Is overcompensatie geëigend om de uitvoering van herstel bij andere toeslagen snel te laten verlopen? De toets op institutionele vooringenomenheid neemt in de praktijk namelijk veel tijd in beslag. Eenzelfde compensatie voor zowel gedupeerden van O/GS als gedupeerden van institutionele vooringenomenheid kan vertragingen in de uitvoering beperken. Tegelijkertijd kan eenzelfde compensatie mogelijk leiden tot (niet uitlegbare) overcompensatie bij zo'n 95% van de O/GS gedupeerden met een terechte terugvordering.

Welk administratief drempelbedrag hanteren we? Hoe voorkomen we dat zeer lage compensatiebedragen uitbetaald worden? Deze problematiek zal vaker spelen bij de andere toeslagen dan bij KOT, vanwege gemiddeld lagere terugvorderingen.

Willen we bij aanmelding verzoeken om specificatie van het jaar en de toeslagsoort(en) die onderzocht moeten worden?

Hoe pakken we schrijnende situaties aan? Willen we toegang tot de Commissie Werkelijke Schade (CWS) mogelijk maken voor gedupeerden die meer schade hebben geleden, ondanks dat deze commissie een hoge werklast kent? Onder welke voorwaarden en binnen welke kaders?

Hoe waarborgen we de rechtsbescherming van gedupeerden? Willen we de Commissie van Wijzen en de bezwaarschriftenadviescommissie ook bij het herstel voor gedupeerden bij andere toeslagen inzetten? Beide commissies zijn schakels in het proces om de rechtsbescherming van belanghebbenden met een aanvraag te waarborgen.

1. Op één aanpassing bij de kindregeling na, waar de Kamer bij motie een andere richting heeft aangegeven.

Ex-partnerregeling | Stand van zaken

Keuzes die al gemaakt zijn (ter besluitvorming)

Voor de zomer zijn de denkrichtingen per aanvullende regeling met de Kamer besproken. Deze zijn door de Kamer geaccepteerd als de basis voor de nadere uitwerking¹.

De besproken contouren van de ex-partnerregeling zijn:

- Ex-partners worden officieel erkend als gedupeerden. Daarmee hebben zij recht op vrijstelling van vermogenstoetsing voor eventuele compensatie en recht op dezelfde bredere hulp vanuit gemeenten als de gedupeerde aanvragers.
- We bezien een oplossing voor schulden voor ex-partners. Ex-partners willen we uitzicht bieden op een nieuwe start. Uitgangspunt daarbij is wel dat enige koppeling wordt aangebracht tussen de schulden en de initiële problematiek. Bij de nadere uitwerking en bij de uitvoeringstoets wordt meegenomen of dit recht doet aan de complexe situatie van de ex-partners en of dit haalbaar is.
- De schuldenoplossing geldt niet voor de eventuele nieuwe partners van deze ex-partners, met wie zij nadien toeslag hebben aangevraagd.
- Alle ex-partners ontvangen een eenmalig forfaitair bedrag van €10.000. Dit verzekert dat ex-partners een substantiële schadevergoeding ontvangen, als het niet lukt om tot een verdeling te komen.
- Ex-partners krijgen tevens toegang tot de Commissie Werkelijke Schade.

Nog openstaande vragen (ter bespreking/aanvulling)

Met welke definitie bakenen we de doelgroep van de ex-partnerregeling af?

Er zijn redenen om aan te nemen dat ex-partners die wel gedupeerd zijn niet binnen de regeling vallen binnen de eerste definitie waarbij gericht wordt op ex-partners die minimaal 1 jaar na de terugvordering samen waren. Hoe bereiken we met de regeling de juist groep, waardoor zowel van onder- als overcompensatie zo min mogelijk sprake is?

In hoeverre kunnen we causaliteit meenemen in de schuldenaanpak?

Uitgangspunt is een schuldenaanpak voor ex-partners te verkennen met alleen schulden die een causaal verband houden met KOT. Er wordt onderzoek gedaan naar in welke mate dat mogelijk is.

Op welke manier willen we de ex-partners benaderen? Willen we voor de ex-partnerregeling ouders proactief benaderen, of moeten zij zichzelf aanmelden voor de regeling?

1. Op één aanpassing bij de kindregeling na, waar de Kamer bij motie een andere richting heeft aangegeven.

NB: Eerder ontstond een vraag over het vormgeven van een aparte hardheidsclausule. Daarover hoeft geen beslissing genomen te worden. Wanneer de ex-partnerregeling in een beleidsbesluit opgenomen is, biedt artikel 4:84 Awb de mogelijkheid om aan schrijnende situaties tegemoet te komen. Vanaf opname van de regeling in de Awir biedt artikel 47 de mogelijkheid via een beleidsregel aan schrijnende situaties tegemoet te komen. Bij verwachting van veel schrijnende situaties die niet onder de regeling vallen, moeten kaders heroverwogen worden.

3

Herijking hersteloperatie

agenda

Bestuurlijk Overleg Herstel Toeslagen

Vergaderdatum en -tijd	11 oktober 2021, 09:30 - 12:00 uur
Vergaderplaats	Digitaal
Deelnemers	Minister BZK (vz), Minister VWS, Minister voor Rechtsbescherming, Staatssecretaris T&D, Staatssecretaris van SZW, Persoonsgegevens

Persoonsgegevens

Agendapunten

- 1. Opening en mededelingen**
- 2. Vaststellen verslag**
- 3. Bespreken aanvullende regelingen**
 - Bespreken perspectieven en alternatieve oplossing
 - Doorleven aanvullende regelingen
 - Bepalen vervolgstappen
- 4. Bespreken notitie vrijlaten vermogenstoets**
- 5. Stand van zaken herijking**
- 6. Rondvraag**
- 7. Sluiting**

Toelichting op de agenda

Ad. 3 Bespreken aanvullende regelingen

Bij dit agendapunt is het voornemen om gezamenlijk de discussie rondom de aanvullende regelingen te verkennen.

a. Perspectieven en alternatieve oplossing

In de afgelopen weken zijn een aantal pijnpunten rondom de aanvullende regelingen verkend in een inter-bestuurlijke werkgroep. We bespreken de uitkomsten van deze werkgroep in drie stappen: de analyse van de doelgroep van de aanvullende regelingen, de vragen die dit opwerkt, en de verkenning van een alternatieve oplossing (specifiek voor de financiële tegemoetkoming voor ex-partners).

b. Doorleven aanvullende regelingen

Bij ieder van de aanvullende regelingen zal er een toelichting worden gegeven over waar we nu staan, welke vraagstukken en achterliggende dilemma's spelen. Daarbij is er ruimte om vragen te stellen en de dilemma's gezamenlijk te doorleven. Deze pagina benoemt de belangrijkste vraagstukken met de huidige denkrichting. *De achterliggende documenten in de bijlage dienen enkel ter informatie, niet besluitvorming*

c. Bepalen vervolgstappen

We bepalen gezamenlijk de vervolgstappen aan de hand van drie vragen:

1. Hoeveel tijd nemen we om een alternatieve oplossing verder te verkennen?
2. Zijn er (onderdelen van de) aanvullende regelingen waarop wij elkaar kunnen vinden?
3. Welke (bestuurlijke) momenten zijn nog nodig ter voorbereiding op de besluitvormende MCTH van 24 oktober?

Valt buiten reikwijdte